

13.09.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**13 Eylül 2022
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

13 Eylül 2022 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Tarım ve Orman Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği

TEBLİĞLER

- Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak 2022/3 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ
- Yataklı Sağlık Tesislerinde Acil Servis Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ

KARAR

- Gemi Adamları İaşe Bedeli Tespit Kurulu Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

- Anayasa Mahkemesinin 27/7/2022 Tarihli ve 2018/350 Başvuru Numaralı Kararı

MESLEKİ EĞİTİM MERKEZİ PROGRAMI AMACINA ULAŞIYOR

SİRKETLERİN ihtiyaç duyduğu insan kaynağını Mesleki Eğitim Merkezlerinden karşılanmasını sağlayacak olan, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) arasında imzalanan protokol, meyvelerini vermeye başladı.

Protokol kapsamında Türkiye'nin dört bir yanında görevlendirilen oda/borsalar, okulların fiziki şartların iyileştirilmesini ve öğrenciler tarafından bu okula olan talebin artırılması konusunda 2019 yılından bu yana faaliyet gösteriyor.

Ankara Ticaret Borsası da (ATB) proje kapsamında Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (GATEM) ile çalışmalarını sürdürüyor. Konu ile ilgili yazılı bir açıklama yapan ATB Başkanı Faik Yavuz, açıklamasında şu ifadelerle yer verdi:

"TOBB ve MEB çok önemli bir protokole imza attı ve biz de bu protokolün bir parçası olmaktan gurur duyuyoruz. Bu proje kapsamında sorumlu olduğumuz okulun fiziki imkânları iyileştirildi, ekipman desteği verildi ve öğrencilere burs sağlandı. İmkân ve nitelikleri artan öğrenciler, ulusal ve uluslararası birçok başarıya imza attı.

TEKNOFEST tarafından organize edilen TÜBİTAK Drone Yarışması'nda Ankara birincili-

ği, yine aynı yarışmada Türkiye 12.'liği kazandı. Hazırladığı projelerle, Avrupa Komisyonu girişimi olan ETwinning'de, ulusal ve Avrupa Kalite etiketlerine hak kazanarak ETwinning Okul Hüviyeti kazandı. Bunun gibi daha pek çok başarıyla anılmaya başlayan okulumuzda, yoğun ilgiden dolayı derslik sıkıntısı yaşanmaya başlandı. Kaliteli iş gücünden faydalanmak isteyen şirketlerden, bu okullarda okuyan öğrencilerimize burs teklifleri gitmeye başladı.

Üstelik söz konusu başarı sadece bizim sorumlu olduğumuz okula mahsus değil. Başarı tüm yurda yayılmış durumda. Yapılan düzenlemeler hem işveren hem de öğrenciler tarafından olumlu karşılandı ve Mesleki Eğitim Merkezi programına olan talep çok ciddi anlamda artış gösterdi. Öyle ki, Mesleki Eğitim Merkezi programında kayıtlı çırak ve kalfa sayısı 25 Aralık 2021 tarihinde yapılan kanuni düzenleme öncesinde yaklaşık 160 bin iken 10 Ağustos 2022 tarihi itibarıyla yüzde 275'lik artışla 600 bini geçti.

Bunun gibi proje ve protokoller sayesinde geleceğe çok daha iyimser bakıyoruz. Umutla, gayretle, sevgiyle çalışıyoruz."

HABER MERKEZİ

Avrupa'daki gıda üreticileri destek istedi

Brüksel merkezli çiftçi birliği Copa-Cogeca, Avrupa gıda sektörü konfederasyonu FoodDrinkEurope ve gıda işleme sektörü çatı kuruluşu Primary Food Processors, Avrupa'da tarım ve gıda sektörünün durumuna ilişkin ortak bildiri yayımlayarak, enerji krizinde üretimin tehdit altında olduğunu ve sektöre destek verilmesi gerektiğini duyurdu.

Avrupa Birliği (AB) ülkelerindeki tarım ve gıda sektörünü temsil eden kuruluşlar, enerji krizinde üretimin tehdit **altında** olduğunu ve sektöre destek verilmesi gerektiğini bildirdi.

Brüksel merkezli çiftçi birliği Copa-Cogeca, Avrupa gıda sektörü konfederasyonu FoodDrinkEurope ve gıda işleme sektörü çatı kuruluşu Primary Food Processors, Avrupa'da tarım ve gıda sektörünün durumuna ilişkin ortak bildiri yayımladı.

Avrupa'da tarım ve gıda sektörünün enerji krizi nedeniyle "alarm" verdiği işaret edilen bildiride, sektördeki pek çok işletmenin hızla artan girdi maliyetleri ve sıra dışı hava şartları karşısında faaliyetlerini sürdürme mücadelesinde olduğu kaydedildi.

"Avrupa'daki tarım ve gıda sektörünün üretim maliyetleri son 1 yılda önemli ölçüde arttı." ifadesi kullanılan bildiride, özellikle doğal gaz, elektrik, gübre, yakıt, nakliye, paketleme ve işçilik ücretlerinin hızla yükseldiği belirtildi.

Bildiride, maliyet artışlarının başlangıçta Kovid-19 salgını sonrası artan talep ve tedarik zinciri kısıtlamalarından kaynaklandığına işaret edilerek, Rusya-Ukrayna savaşıyla bu durumun daha da hızlandığı ifade edildi.

Maliyet ve enflasyon baskılarına ilave olarak kuraklık, fırtınalar ve don olayları gibi ağır hava şartları yaşandığının da anımsatıldığı bildiride, bunun tarım ve gıda işletmelerini olumsuz etkilediği vurgulandı.

"Üretim durmak zorunda kaldı"

Bildiride, "Başta doğalgaz ve elektrik olmak üzere enerji fiyatlarındaki son artışlar, tarımsal gıda üretim döngülerinin devamlılığını tehdit ediyor." değerlendirmesinde bulunuldu.

Bu artışların sektörün temel tarım ürünleri, gıda bileşenleri ve yem üretimini tehlikeye soktuğu kaydedilen bildiride, "AB tarım ve gıda zincirinde giderek daha fazla şirket faaliyetlerini sürdürmekte zorlanıyor. Bazı şirketler üretimi durdurma, çalışanları çıkarma veya faaliyete son verme durumunda kaldı." ifadesi kullanıldı.

Bildiride, sektörün faaliyete devam etmesi ve tam olarak işleyen bir gıda tedarik zincirinin sürdürülebilmesi için istikrarlı biçimde ve sabit fiyatlarda enerjiye erişime ihtiyaç duyduğuna işaret edildi.

S&P: Yüksek gübre fiyatları gıda güvenliği için risk

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard&Poor's (S&P), sürdürülebilir olmayan derecede yüksek gübre fiyatlarının gıda güvenliği için bir risk olduğunu bildirdi.

S&P'den yapılan açıklamada, gübre fiyatlarının COVID-19 salgını sonrası yaşanan arz kesintileri, Rusya-Ukrayna savaşı ve Çin'in ihracat kısıtlamaları nedeniyle tarihi ve sürdürülemez seviyelere ulaştığı aktarıldı.

Fosfat, üre ve potasyum fiyatlarının son iki yılda sırasıyla yaklaşık yüzde 190, yüzde 170 ve yüzde 280 arttığı belirtilirken, sürdürülebilir olmayan derecede yüksek gübre fiyatlarının gıda güvenliği için bir risk oluşturduğu uyarısı yapıldı.

Açıklamada, dünyanın en büyük gübre ihracatçısı Rusya'ya olan bağımlılığın azaltılması gereğininin altı çizildi.

S&P'nin açıklamasında, "Bu değişimin gerçekleşmesi için gereken yatırımlar; yüksek enflasyon, arz kıtlığı ve azotlu gübreler için endüstriyi karbondan arındırma amaçlı düzenlemelerin şekli ve maliyetine ilişkin belirsizlikler nedeniyle engelleniyor." değerlendirmesi yer aldı.

Yağışın anavatanı kuraklığı teslim: Yağışlar yüzde 58 azaldı

Küresel ısınma yağışın anavatanını da vurdu. Haziranda 90 yılın yağış rekorunun kırıldığı Doğu Karadeniz'de sonraki aylar kurak geçti. Meteorolojik verilere göre, geçen yıl temmuz ve ağustos aylarına göre yağışlar yüzde 58 azaldı.

Küresel ısınmanın etkileriyle Doğu Karadeniz Bölgesi'nde son aylarda azalan yağışlar, kuraklık tehlikesini de beraberinde getirdi. Doğu Karadeniz'de, haziranda 109,4 kilogram yağış ile son 90 yılın yağış rekoru kırılırken, takip eden aylar ise kurak geçti. Meteorolojik verilere göre, geçen yıl temmuz ve ağustos ayları ile bu senenin aynı dönemlerinde ortalama yüzde 58 daha az yağışın düştüğü bölgede, kaynakları kurumaya başlayan içme suyunda sıkıntı yaşanması riski ortaya çıktı. Bölgede yağışların en fazla etkilediği Ordu'da, temmuz ayında 11 ilçedeki 336 noktada heyelan ve toprak kayması yaşandı. Ağustos ayında ise Rize'nin Pazar ilçesinde, Artvin'de merkeze bağlı Maden köyünde, Giresun'un Keşap ilçesinde küçük çaplı sel ve heyelanlar meydana geldi.

'Konvektif yağışlar peş peşe olmadı'

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Meteoroloji Mühendisliği Bölüm Başkanı, Afet Yönetimi Enstitüsü ve İklim Değişikliği Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. **Mikdat Kadioğlu**, sel ve kuraklığın gündelik değil ekstrem meteorolojik olaylar olduğunu söyledi. Kadioğlu, bu olayların her gün olmasının beklenmediğini kaydederek, şunları söyledi:

"Maalesef her yağmurda sel uyarısı verir olduk çünkü dere yataklarında çok fazla yanlış ve çarpık yerleşim var. Bu yıl Karadeniz'de çok fazla sel olmaması, çok şiddetli konvektif gök gürültülü sağanak yağışların uzun süre ve peş peşe olmamasından kaynaklanıyor. Bazen birkaç gün yağmur yağar, toprak ve dereler suya doyar. Bunun peşine gelen çok kuvvetli sağanak yağışta artık suyu toprak ve dereler tutmaz, taşmaya başlar. Böyle şartlar üst üste geldiği zaman dere yataklarında su genişip taşar. Dere yatağında araç, bina yol varsa bunlar da zarar görür. Ekstrem hava şartlarını en az 500 yılda yağabilecek en şiddetli yağışı düşünerek evlerimiz yerleştirmemiz, köprülerimizi ve yollarımızı yapmamız lazım. Bunları ezbere yaptığımız zaman en küçük yağışlarda bile peş peşe ve sürekli yağdığı zaman sel tehlikesi oluyor. Bu da normal değil. Artık yağmur tahmini uyarısından ziyade sel tahmini oluyor. Her yağmur sel, her fırtına bir afete dönüşüyor. Bu da doğru bir şey değil. Bu da yerleşimden kaynaklı bir durum."

'Yağışsız periyot kuraklığa dönüştü'

Doğu Karadeniz'de bu yıl çok fazla kar yağışı olduğunu ve ilkbaharda derelerin coştüğünü aktaran Prof. Dr. Kadioğlu, "**Bu sene Karadeniz'e çok kar yağdı. Yer altı suları olmayan toprak örtüsü kısa da olsa suyla beslendi. O yüzden ilkbaharda dereler gürül gürül akıyordu, bir ara sular çok kuvvetliydi ama küçük, kısa bir kurak periyot, yağışsız periyotta bir anda Karadeniz'de durumu kuraklığa dönüştürdü. Şu anda fındığını kurutmak isteyenler bu işe seviniyor. Hiçbir zaman hava herkesi memnun etmez. Şu anda kurak periyotta susuzluk, kıtlık var ama bir yandan insanlar fındığını kurutabiliyor. Öyle bir pozitif tarafı var**" diye konuştu.

Bakan Nebati: İşsizliği azaltmaya kararlılıkla devam ediyoruz

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, Türkiye'nin ekonomi modeli ile hızla büyüdüğünü ve istihdam yarattığını belirterek, "Yatırım, üretim, istihdam ve ihracat odaklı büyüme politikamızla işsizliği azaltmaya kararlılıkla devam ediyoruz." dedi.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, sosyal medya hesabı Twitter üzerinden Türkiye İstatistik Kurumu'nun açıkladığı temmuz ayı iş gücü istatistiklerine ilişkin değerlendirmede bulundu.

Dünyada pek çok ülke ekonomisinin resesyon riskiyle karşı karşıya kaldığı bir dönemde ülkenin Türkiye Ekonomi Modeli ile hızla büyüdüğünü ve istihdam yarattığını söyleyen Nebati, şunları kaydetti: "Yatırım, üretim, istihdam ve ihracat odaklı büyüme politikamızla işsizliği azaltmaya kararlılıkla devam ediyoruz. Mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı 2022 yılı temmuz ayında bir önceki aya göre 0,3 puan azalarak yüzde 10,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Geride kalan 2 yılda işsizlik oranındaki düşüş 4 puanı aşmış durumda. Mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı ve işsiz sayısı 15-24 yaş grubunda 2022 yılı temmuz ayında bir önceki aya göre 0,8 puan azaldı."

Nebati, Orta Vadeli Program'da yer alan yıllık ortalama 890 bin kişilik istihdam artışı ve tek haneli işsizlik oranı hedefine emin adımlarla ilerlediklerini vurguladı.

Attıkları her adımla daha fazla üretimi, daha yüksek istihdamı öncelediklerinin altını çizen Nebati, "Ekonomimizi durgunluğa sürükleyerek değil, üretip istihdam yaratarak yola devam edeceğiz. Yatırımı ve istihdamı destekleyen, teşvik eden adımlarımız sürecektir." ifadelerini kullandı.

Doğal gaz sübvansiyon miktarı 150 milyar liraya ulaştı

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, doğal gazda bu yılın ilk 6 ayında sübvansiyon tutarının 150 milyar lira olduğunu belirterek, "Yaklaşık olarak ilk 6 ayda kişi başı 1800 - 2 bin liralık katkı sağladık." dedi.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, AK Parti İstanbul İl Başkanlığı tarafından düzenlenen "Yüz Yüze 100 Gün Programı" kapsamında Beykoz'da vatandaşlarla ve partililerle buluştu.

Burada enerji Türkiye ve küresel enerji piyasasına ilişkin açıklama yapan Dönmez, Türkiye'nin geçen yıl yaklaşık 60 milyar metreküp doğal gaz kullandığını, bunun tamamının ithal kaynaklardan karşılandığını söyledi.

Dünya genelinde enerjinin gündemin ilk sırasında yer aldığını anlatan Dönmez, "Hamd olsun, ülkemizde ne enerji kaynakları açısından ne de gıda kaynakları açısından sıkıntı yaşanmadı." ifadesini kullandı.

Enerjide küresel anlamda fiyat artışlarının yaşandığına dikkat çeken Dönmez, "Yaklaşık 25-30 yıldır bu sektörün içindeyim. Fiyatları da piyasaları da yakından takip ederim. Böyle bir artışın yaşandığını ben hatırlamıyorum. 2 sene önce bin metreküp doğal gaz 150 dolardı. Şimdi yaklaşık 2 bin 500 dolar. İki hafta önce 3 bin 500 dolarlara kadar çıkmıştı. Petrolün varil fiyatları salgın döneminde 50 doların altına gerilemişti, 140 dolara çıktı. Şimdi de 90-100 dolar bandında bir fiyat seyri söz konusu." ifadelerini kullandı.

“Sübvansiyonlar iki yarıda da sürececek”

Küresel fiyat artışlarından vatandaşları korumak için çabaladıklarını söyleyen Dönmez, şunları kaydetti: "Geçtiğimiz yıl elektrik ve doğal gazda uyguladığımız sübvansiyon miktarı 100 milyar liraya ulaşmıştı. Bu yıl sadece doğal gazdaki söyleyeyim. İlk 6 ayda sübvansiyon tutarımız 150 milyar lira oldu. Yaklaşık olarak, ilk 6 ayda kişi başı 1800 - 2 bin liralık bir katkı sağladık. 4 kişilik bir aile örneğinden ilk ayda 7-8 bin lirayı vatandaşımıza yansıtmadan kaynağında karşılamış olduk. Bu, ikinci yarı yılda da aynı şekilde devam edecek."

Sanayinin çarkları hız kesti

Sanayi etimi, temmuzda aylık bazda yüzde 6.2 düştü. Yıllık yüzde 8 artması beklenen üretim yüzde 2.4 arttı.

Sanayi retiminde, COVID-19 pandemeden bu yana en sert aylık düşüş kaydedildi.

Üretim, temmuzda aylık bazda yüzde 6.2 düştü. Yıllık sanayi etimi yüzde 8 artış beklentilerine karşın yüzde 2.4 arttı. Arındırılmamış sanayi üretim endeksinde yıllık bazda yüzde 3,1 artış oldu.

Sanayi etimi hazıranda aylık yüzde 1.4, yıllık yüzde 8.8 artış göstermişti.

TK verilerine göre; aylık bazda madencilik ve taşocakçılığı sektörü yüzde 2,6, imalat sanayi yüzde 6,6 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme etimi ve dağıtımı yüzde 3,1 düştü.

Yıllık bazda ise madencilik ve taşocakçılığı sektöründe 10,5 daralma yaşanırken, imalat sanayi sektöründe yüzde 4,1 artış gözlendi. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme etimi ve dağıtımı sektöründe ise yüzde 6,8 azalış yaşandı.

Azerbaycan-Ermenistan sınırında çatışmalar başladı

Azerbaycan-Ermenistan sınırında iki ülke askeri birlikleri arasında yoğun çatışmalar başladı. Çatışmaların başlaması sonrası Ermenistan Başbakanı Paşinyan, Rusya Devlet Başkanı Putin ile görüştü.

Azerbaycan Savunma Bakanlığı, Ermenistan ordusunun akşam saatlerinde sınırın Daşkesen, Kelbecer ve Laçın istikametlerinde geniş kapsamlı provokasyonda bulunduğunu duyurdu.

Açıklamada, Ermenistan Silahlı Kuvvetlerinin sabotaj gruplarının farklı istikametlerde Azerbaycan ordusunun mevzileri arasındaki arazilere ve yollara mayın döşediği bildirildi. Bu durumu önlemek için Azerbaycan birliklerince alınan tedbirler neticesinde çatışmalar yaşandı.

Ermenistan ordusunun Basargeçer, İstisu, Karakilise ve Gorus illerindeki mevzilerinden Azerbaycan ordusunun Daşkesen, Kelbecer ve Laçın illerindeki bazı mevzileri ve sığınakları havan topları da dahil farklı kalibreli silahlarla aralıksız ateş altına alındı. Saldırı sonucu askeri personel arasında kayıplar, askeri altyapıda hasarlar meydana geldi.

Azerbaycan ordusunun da Ermeni Silahlı Kuvvetlerinin atış noktalarını susturmak ve çatışmanın genişlemesini önlemek için gerekli tedbirler aldığı belirtildi. Azerbaycan'a

karşı provokasyon operasyonlarına katılan Ermenistan Silahlı Kuvvetlerinin personel ve teçhizatında kayıpların bulunduğu aktarıldı.

Çatışma ve kayıplarından tamamen Erivan yönetiminin sorumlu olduğu belirtilen açıklamada, kamuoyuna ek bilgi verileceği belirtildi.

Azerbaycan: Karşı önlemler lokal nitelikte ve askeri hedeflere yönelik
Azerbaycan Savunma Bakanlığı, Ermenistan'ın provokasyonlarına yanıt olarak hayata geçirilen karşı önlemlerin lokal nitelikte ve askeri hedeflere yönelik olduğunu, Azerbaycan ordusunun Ermenistan topraklarına müdahalesi ile ilgili haberlerin doğru olmadığını duyurdu.

Bakanlığın açıklamasında, Azerbaycan ordusunun sivil nüfusu ve altyapıyı hedef aldığı iddiasıyla ilgili Ermenistan'ın yaydığı bilgilerin gerçeği yansıtmadığı bildirildi.

Açıklamada, "Ermenistan'ın provokasyonlarına yanıt olarak, karşı önlemler lokal niteliktedir ve atış noktaları olan meşru askeri hedeflere yöneliktir. Misilleme önlemleri küçük ölçeklidir. Azerbaycan sınırlarının güvenliğini sağlamayı ve Ermenistan'ın provokasyonlarına son vermeyi amaçlamaktadır." ifadeleri yer aldı.

Bakanlığın bir diğer açıklamasında ise Azerbaycan'ın Ermenistan topraklarına müdahalesi ile ilgili haberlerin doğru olmadığı belirtildi.

Ermenistan ordusu akşam saatlerinde sınırın Daşkesen, Kelbecer ve Laçın istikametlerinde geniş kapsamlı provokasyonda bulunmuş, Ermeni birliklerce Azerbaycan ordusunun mevzileri arasındaki arazilere ve yollara mayın döşenmişti. Bu durumu önlemek için Azerbaycan birliklerince alınan tedbirler neticesinde çatışmalar başlamıştı.

Yaşananların, 2. Karabağ Savaşı sonrasında Ermenistan ve Azerbaycan arasında meydana gelen en büyük çatışma olduğu belirtiliyor.

Kırklareli Yayla Bolluk, Bereket, Hasat ve Bağ Bozumu

Ali Ekber YILDIRIM

13 Eylül 2022 Salı

Türkiye’de gitmediğim çok az il kaldı. Bunlardan birisi de Kırklareli’ydi. Pandemi nedeniyle ara verilen ve bu yıl 14’üncüsü düzenlenen Kırklareli Yayla Bolluk, Bereket, Hasat ve Bağbozumu Şenlikleri 9-11 Eylül tarihlerinde yapıldı. Belediye Başkanı Mehmet Siyam Kesimoğlu ve Kent Konseyi Başkanı Yasemin Ertaş davet edince hafta sonu Kırklareli’ne gittim. Çok sayıda söyleşi, panel, etkinlik yapıldı.

Cumartesi günü (10 Eylül) Kerem Topluoğlu’nun moderatörlüğünde “Tarım ve Hayvancılık/Türkiye Tarımla Kalkınır mı? Yeni Tarım Düzeni” başlıklı panelde sevgili Sencer Solakoğlu ile birlikte konuşmacı olarak görüşlerimizi paylaştık. Katılımcıların sorularından, katkılarından ve sonrasında sohbetlerimizde önemli bilgiler aldık.

Pazar günü Çamlıca bağlarında bağ bozumu şenliğine katıldıktan sonra Istranca dağlarının zirvesine çıkarak Kırklareli’ne kuşbakışı gözlemledik.

Bir zamanlar bağcılıkta, üzüm üretimi ve şarap yapımında “altın çağ” yaşayan Kırklareli’nde uzun yıllar sonra bağcılığa yeniden dönüş var. Bu konuda öncü isimlerden birisi de Mustafa Çamlıca. Bağcılık, şarap üretimi ve bölgedeki tarımsal üretimi tehdit eden madencilik, taş, kil, kireç ocaklarını yarın ayrıntılı olarak yazacağım.

Mutlu insanlar ve tarım kenti

Kırklareli Belediye Başkanı Mehmet Siyam Kesimoğlu’nun deyimi ile, Kırklareli, mübadele kenti. Önemli bir tarım kenti. Aynı zamanda “mutlu insanlar” kenti. Sokakta gezerken insanların yüzlerinin güldüğüne tanık oluyorsunuz.

Etkinliklerin merkezi olan Yayla Meydanı’nda açılan stantlarda üreticiler ürünlerini sergiledi. Mini bir fuara dönüşen meydandaki stantlar Trakya’nın bereketini, bolluğunu yansıtıyordu.

Kırklareli Belediye Başkanı Mehmet Siyam Kesimoğlu milletvekilliğinden sonra bağımsız olarak girdiği belediye başkanlığı seçimini kazandıktan sonra önemli çalışmalar yapmış. Tarımsal üretime önemli destekler sağlıyor. Kırklareli'nin ekonomik sosyal yapısını iyi bilen Kesimoğlu, belediye olarak planlama yaparken buna özen gösterdiklerini anlattı.

Bolluğun, bereketin, hasadın sevincini bu şenliklerle hep birlikte yaşadıklarını anlatan Kesimoğlu: "Bağcılık bitmeye yüz tutmuştu, bunu yeniden ihya edip taşıyanlara destek olmaya çalışıyoruz. Dalından kopartılan üzüm bir maceraya doğru yola çıkıyor. Birileri dur demezse sirkeye dönüşüyor. Dur bakalım diyenler var. Üreticiler. Herkesin üzümün yolculuğunu bilmesi lazım." diyerek bağcılığın tarımın önemine vurgu yaptı.

Kırklareli Kent Konseyi Başkanı Yasemin Ertaş üzümün toplumlar için ilgi kaynağı olduğunu belirterek, bu coğrafya için ise ayrı bir anlama sahip olduğunu ifade etti.

Yayla Parkı'nda "Bağbozumunda Geleneksel Gıdalar Yapımı" programı kapsamında bulama ve kireçte pekmezli tatlı, kaçamak, ateşte kuru fasulye ve üzüm pekmezi yapılarak katılımcılara, yurttaşlara ikram edildi.

Sencer Solakoğlu, Ali Ekber Yıldırım, Kent Konseyi Başkanı Yasemin Ertaş, Kırklareli Belediye Başkanı Mehmet Kesimoğlu,

Coğrafi işaretli ürünler ve Kırklareli tarımı

Sahip olduğu coğrafi işaretli ürünler kentin tarımı ile ilgili önemli ipuçları veriyor. Üzüm yetiştiriciliği binlerce yıl öncesine dayanıyor. Mustafa Kemal Atatürk'ün "milli içeceğimiz yapmalıyız" dediği hardaliye için coğrafi işaret alınmış.

Koyun yetiştiriciliği yaygın. Kırklareli'nin Kıvırcık koyunu için coğrafi işareti var.

Süt hayvancılığında önemli merkezlerden birisi. Buna bağlı olarak beyaz peyniri ile biliniyor. Beyaz peynirde de coğrafi işareti var.

Meşe balı için alınan coğrafi işaret, Kırklareli'nde arıcılığın önemini vurguluyor.

Trakya'nın büyük bölümünde olduğu gibi Kırklareli'nde de ayçiçeği temel ürünlerden birisi. Hayvancılıkta yem ihtiyacı için özellikle sulu alanlarda silajlık mısır ekimi dikkat çekiyor.

Köprü parası sulamaya harcansa kaç köprü yapılırdı?

Bursa Karacabey'de örnek bir modelle hayvancılık yapan Sencer Solakoğlu, Kırklareli'ne gelirken Çanakkale Köprüsü'nden geçerek geldiğini belirttikten sonra "Bu çok önemli bir yatırım. Teknolojisi üst düzeyde. Köprüye, yola karşı değilim ama ülkenin öncelikleri olmalı. Türkiye'nin önceliği bu mu olmalıydı? Keşke buraya harcanan kaynakla, parayla su bekleyen tarım arazilerine su götürülseydi. Dekara 200-300 kilo ürün alınan tarlalardan 700-800 kilo verim alınsa ülke zenginleşirdi. Gelişmiş ülkeler önce tarımda geliştiler, zenginleştiler. Ülke tarımla kalkınır mı diye konuşuyoruz tarıma doğru yatırım yapılırsa kalkınır." dedi.

Kendi deneyimlerinden yola çıkarak gençlerin tarıma kazandırılmasını, kooperatifçiliğin kar odaklı yapılması gerektiğini belirten Sencer Solakoğlu, ülkenin tarımdan zenginlik üretecek politikalara ihtiyacı olduğunu söyledi.

Sencer Solakoğlu'nun da ifade ettiği gibi tarım, kalkınmada öncelikli konular arasında değil. Köprüye, yola kimse karşı değil. Ama Çanakkale Köprüsü'ne harcanan kaynaklar tarımsal sulamaya ayrılrsa elde edilecek yüksek verimle Türkiye birkaç tane Çanakkale Köprüsü yapar. Yani beton ekonomisinden üretim ekonomisine geçmemiz gerekiyor.

Hayvancılıkta aile işletmeleri yok oluyor

Toplantıdan sonra Yayla Meydanı'ndaki parkta Kırklareli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı Ali Dermenci, üreticiler Mutlu Tosuner, Erkan Saçar ve Sadettin Yalım ile sohbet ettik.

Ali Dermenci'nin verdiği rakamlar çok çarpıcı. 2014 yılında Damızlık Birliği'ne 2 bin 850 üye varken bugün 2 bine düşmüş. O dönemde hayvancılıktaki yapıya bakıldığında yüzde 20'si büyük çiftliklerden oluşurken, yüzde 80'ni aile işletmesi. Bugün yüzde 60 büyük çiftlik, yüzde 40'ı aile işletmesi. Aile işletmeleri yok oluyor. Aileler hayvancılığı bırakıyor. Köyler boşalıyor. Bazı köylerde süt kalmamış.

İşletme sayısı azalıyor ama hayvan sayısı azalmıyor, artıyor. 2011 yılında ilde 133 bin baş süt sığırdı varken bugün 155 bin baş var. Trakya Bölgesi hastalıklardan arı bölge olduğu için büyük çiftlikler burada kuruluyor. Yabancılar, özellikle Katar, Suriye, Mısır'dan yatırımcılar gelip burada büyük çiftlikler kuruyor. Bazıları çiftliği satıp çekip

gitse de bölgedeki işletme yapısı değişiyor. Aile işletmelerinin yerini büyük çiftlikler alıyor.

Gençler kentlere göçüyor, yaşlılar hayvancılık yapamıyor

Et konusunda dikkat çekici gelişmeler var. Kesilecek hayvan sayısı azalıyor. Kesimlerin yarı yarıya azaldığı ifade ediliyor. Kırmızı ette iç tüketimde ciddi düşüş var. Tüketicinin alım gücü azaldığı için alamıyor. Kesilen hayvanlar daha çok otellere, turistlere gidiyor.

En önemlisi kırsalda genç kalmamış. Köylerde 60 yaş üzeri olanlar var. Onlar da hayvancılık yapmak istemiyor. Daha doğrusu yapamıyorlar. Gençler köyden Kırklareli'ne geliyor. Sigortası olan bir iş bakıyorlar. Kente gelen bir daha tarıma, hayvancılık yapmaya dönmüyor. Bugün bir genç "ben köyüme dönüp hayvancılık yapacağım" dese en az 1 milyon lirası olması gerekiyor. Adamın 1 milyon lirası varsa köye niye dönsün ki?

Yıllardır uyarıyoruz ama dinleyen olmadı. Trakya'dan başlayarak Marmara, Ege'ye doğru hayvancılık yapan aile işletmeleri yok oluyor. Hayvancılık bu kesim için bitiyor. Köyler boşalıyor.

Ayçiçeğinde Tarım Kredi'nin haksız uygulaması

Üreticilerin verdiği bilgiye göre, Kırklareli'nin Kavaklı beldesinde yaklaşık 100 bin dekar ekilen tarım arazisi var. Bunun 80 bin dekarı sulanabiliyor. Silajlık mısır ekiliyor. Bugün 1 ton silaj 1,5 milyon lira. Bu parayı verip hayvan besleyeceğine kur korumalı mevduata koysan çok daha fazla kazanırsın, üstelik hiçbir zahmeti de yok.

Ayçiçeğinde geçen yıl Avrupa'da, Türkiye'de kriz yaşandı. Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle kriz daha da büyüdü. Fiyatlar yükseldi. Fiyatlara bakan üretici ayçiçeği ekimi arttı. Mazot, gübre ve diğer girdi fiyatları da çok arttı. Ayçiçeğinin tonu Rusya Ukrayna savaşından sonra 16 bin liraya kadar yükseldi.

Bölgede Trakya Birlik ve Tarım Kredi Kooperatifleri ağırlıklı olarak ayçiçeği alımı yapıyor. Geçen sene ayçiçeğini her iki kurum da tonunu 5 bin 400 liradan aldı. Sonra fiyatlar yükselince Trakya Birlik üreticilere ton başına 1100 lira fark ödemesi yaptı. Tarım Kredi ise fark ödemesi yapmadı. Tarım Kredi bu sene üreticiye diyor ki: "Geçen sene bana sattığın ayçiçeğinin yüzde 60'ı kadar bana satarsan ton başına 500 lira fark ederim."

Tarım Kredi'ye yüzde 60 oranında ürün vermeyene fark ödenmiyor. Çiftçiler haklı olarak benim bu seneki üretimim geçen sene Tarım Kredi'ye sattığım ayçiçeğinin yüzde 60'ı kadar değil. Daha az üretimim var. Ben neden cezalandırılıyorum? Ayrıca ayçiçeği ekmeyenler de var. Onlar da bu farkı alamıyor.

Üreticilere göre, Trakya Birlik tarafından açıklanan fiyat piyasaya göre daha iyi ama o da geç açıkladı.

Ayçiçeği fiyatı düşük üretici tepkili

Yıllardır bölgede ayçiçeği fiyatı ile buğday fiyatı arasında bir parite var. Ayçiçeği fiyatı buğdayın en az iki katı olur. Geçen sene buğday fiyatı ilk açıklandığında ton başına 2 bin 250 liraydı. Ayçiçeği 5-6 bin liraydı. Sonra fiyat ikisinde de arttı. Ama parite hep korundu. Bu sene buğday alım fiyatı ton başına 6 bin 50 lira açıklandı. Üstüne 1000 lira alım primi verildi. Sonra fiyata 400 lira daha ilave edildi. Alım primiyle birlikte buğday fiyatı ton başına 7 bin 450 lira oldu. Ayçiçeğinin bunun en az iki katı olması gerekir. Tarım Kredi Ağustos'ta ayçiçeği alım fiyatını 10 bin 750 lira açıkladı. Sonra 11 bin 500 liraya çıkardı. Trakya Birlik 12 bin lira açıkladı. Fiyatın en az 15-16 lira olması gerekiyor. Yoksa seneye yine üretim azalır. İthalat artar.

Özetle, Kırklareli'nde de tarımda büyük potansiyel var, önemli sorunları da var.

Neyi yanlış ölçüyoruz ki NHN bu kadar büyüyor?

Alaattin AKTAŞ

13 Eylül 2022 Salı

✓ Ödemeler dengesi açıklanıyor ama asıl konuşmamız gereken cari dengeye değil, rekor üstüne rekor kıran net hata noksana odaklanıyoruz.

✓ Net hata noksan temmuzda 5.5 milyar, yedi ayda 24.3 milyar dolar oldu.

✓ Net hata noksan ya nereye yazılacağı bilinemeyen döviz girişi olduğunu ya da yurda giren dövizin eksik dikkate alındığını ve hesaplara tam yansıtılmadığını gösterir.

Merkez Bankası ödemeler dengesinin temmuz gerçekleşmesini açıkladı ve görüldü ki net hata noksan rekor kıra kıra artıyor. Temmuzdaki net hata noksan tam 5.5 milyar dolar oldu. İlk yedi aydaki tutar da 24.3 milyar dolara ulaştı.

Öyle bir duruma gelindi ki, ödemeler dengesinin özellikle bakılması, irdelenmesi gereken kalemi olan cari işlemler dengesi, adeta ikinci planda kalıyor. Cari denge, daha önce açıklanan dış ticaret verilerine ve özellikle mevsim etkisiyle turizmden ne geleceğine bakılarak iyi kötü tahmin edilebiliyor zaten. Nitekim temmuz ayındaki 4 milyar dolarlık cari açık, tahminlerle uyumlu bir düzeye işaret ediyor. Ama yine de tahmin edilebiliyor olsa da ödemeler dengesi demek, bir anlamda cari işlemler dengesi demek, bu kaleme bakılması gerekiyor. Ancak dikkatimiz artık tümüyle başka bir kaleme, net hata noksana kaymış durumda.

Net hata noksanda gerek temmuzdaki, gerek ilk yedi aydaki tutarlar çok ama çok yüksek.

İşte o yüzden soruyoruz ya, **"Neyi yanlış ölçüyoruz da net hata noksan bu kadar büyüyor"** diye...

Net hata noksan pozitifse ölçülememiş bir döviz girişi, negatifse bir döviz çıkışı yaşandığına işaret eder. Bizde yıllardır çok yüklü tutarlarda pozitif değerler oluştuğuna göre bir şekilde döviz girişi var. Ama bu yetersiz bir açıklama.

Net hata noksanı apayrı bir döviz gelir-gider kalemi olarak görüp giriş olduğunda “**Net hata noksan kaleminden kaynağı belirsiz şu kadar milyar dolar geldi demek**” bizi yanıltmaya götürür.

Denkleştirme kalemi

Ödemeler dengesinde net hata noksan bir kalıntı, bir denkleştirme kalemidir. Diğer kalemlerdeki döviz giriş ve çıkışları toplanır; bu toplam sıfırı vermiyorsa aradaki fark ters işaretli net hata noksanına yazılır. Şöyle bir örnek verelim:

Cari açık 100 ise finans hesabındaki girişin de 100 olması gerekir. Ama cari açık 100 iken finans hesabındaki giriş 80 görünüyorsa, yani arada 20 fark varsa, o tutar net hata noksanı oluşturur. Bu durumda net hata noksanına pozitif 20 yazılır.

Tersi de olabilir. Cari açık 100'dür, finans hesabındaki giriş 120 olarak görünmektedir, aradaki fark bu sefer eksi olarak net hata noksanına yazılacaktır.

Gerçek sayılardan hareketle bu sefer net hata noksanının nasıl küçülebileceğine dönük bir örnek verelim:

Bu yılın ilk yedi ayı, cari açık 36.7 milyar dolar. Sermaye hareketlerindeki küçük çıkışı göz ardı edelim. Normalde finans hesabında da 36.7 milyar dolar giriş olmalıydı. Ama olmamış. Finans hesabındaki giriş 12.4 milyar dolar.

Bu durum iki anlama geliyor.

Birincisi; cari işlemler dengesi açığı aslında 36.7 milyar dolar değil, daha az.

İkincisi; finans hesabındaki giriş 12.4 milyar dolar değil, daha fazla.

Cari açık 36.7 milyar dolar açıklanmakla birlikte nasıl daha az olabilir? Örneğin seyahat geliri 14.4 milyar dolar değildir, ölçümde hata yapılmıştır, Türkiye bu dönem bu kalemden 14.4 milyar değil, diyelim gerçekte 19.4 milyar gelir elde etmiştir. Bu durumda cari açık bir anda 31.7 milyara iner, finans hesabı 12.4 milyar olduğuna göre net hata noksan da 19.3 milyara geriler.

Cari denge kapsamında yalnızca seyahat kalemi değil, ihracat bedelinin getirilmesindeki gecikme de, taşımacılık hizmetlerinden elde edilen dövizin kayıtlara tam yansımamış olması da net hata ve noksanın büyümesine yol açabilir.

Finans hesabı da...

Finans hesabındaki giriş de olduğundan az görünebilir ve bu da net hata noksanın büyük çıkması sonucunu doğurabilir. Finans hesabı kapsamında da onlarca kalem yer alıyor.

Finans hesabında bu yılın ilk yedi ayında 12.4 milyar dolar olan giriş aslında 17.4 milyar dolarsa, aradaki 5 milyar dolarlık fark net hata noksanın o ölçüde düşük yazılmasını sağlar.

Temelde şu yanıla düşmemek gerekir.

Ödemeler dengesi tablosu oluşturulurken bazı kalemler net hata noksan başlığı altında toplanıp oraya yazılmaz. Yani önce diğer kalemler; cari denge, finans hesabı, sermaye hesabı yazılır; bunların toplamı sıfırı vermiyorsa aradaki fark ters işaretli olarak net hata noksana kaydedilir.

Net hata noksanda yeni rekor (Milyon dolar)

	Cari işlemler	Sermaye hareketleri	Finans hesabı (*)	Net hata noksan
2006	-31.161	0	-33.821	-2.660
2007	-36.946	-8	-36.814	140
2008	-39.425	-61	-33.910	5.576
2009	-11.360	-43	-10.782	621
2010	-44.620	-51	-51.450	-6.779
2011	-74.402	-25	-62.337	12.090
2012	-47.960	-58	-47.402	616
2013	-55.856	-96	-54.984	968
2014	-38.851	-70	-39.539	-618
2015	-27.314	-21	-18.126	9.209
2016	-27.038	22	-16.724	10.292
2017	-40.877	15	-49.665	-8.803
2018	-21.740	80	1.050	22.710
2019	5.303	34	5.055	-282
2020	-35.537	-36	-39.480	-3.907
2021	-13.590	-64	-6.519	7.135
2022(7 ay)	-36.672	-31	-12.356	24.347

(*) Eksi, döviz girişini, artı döviz çıkışını gösteriyor.

MERKEZ BANKASI'NA DÜŞEN GÖREV

Net hata noksan tüm ülkeler için söz konusudur, yalnızca bizde yoktur. Merkez Bankası bizdeki tutarın yüksek olmasını, Türkiye'de ödemeler dengesi istatistiklerinin verileri oluştuktan kısa sayılabilecek bir süre sonra açıklanıyor olmasına bağlıyor.

Yani Merkez Bankası, “**Geç açıklasak bizim net hata noksanımız da bu kadar olmaz**” demeye getiriyor.

Ne var ki, erken açıklama yapıldığı için yüksek olduğu ifade edilen net hata noksanın, zaman içinde tutarın ilgili kalemlere yansıtılması suretiyle küçültülmesi gerekir.

İşte bu olmuyor. 2011'in 12 milyarı ve 2018'in 23 milyarı için ilgili kalemlere kaydırma yapamamış olmanın bir izahı var mı?

Merkez Bankası “**Biz erken açıklıyoruz, onun için böyle**” demeye devam edebilir ama zaman geçtikte bu tutarın küçülmesini de sağlamak durumundadır. En azından şu dönemde hangi etkenlerle böylesine rekor düzeyde bir net hata noksan oluştuğuna dönük bilgilendirme yapılmalıdır.

Merkez Bankası'nın bu konuda kamuoyunu bilgilendirmesi...

Acaba çok şey mi beklemiş oluruz!

Abdulkadir Selvi

Mansur Yavaş'a Kılıçdaroğlu'ndan Ülkücü operasyonu

Kılıçdaroğlu ile Ülkücüler buluşmasını organize eden isimlerden Selim Kaptanoğlu'nu Türkeş'in vefatı nedeniyle yaptığımız yayınlar sırasında tanıdım.

12 Eylül'de Türkeş'i Mevki Hastanesi'nde tuttuklarını anlatmıştı. "MHP davası devam ediyordu. O sırada biz Mevki Hastanesi'nde Türkeş'in kaldığı bölümün demir parmaklıklarını kesmiştik. Dışarıdan anlaşılmasın diye balmumu ile yapıştırıp aynı renge boyamıştık. Başbuğ'u kaçıracaktık. Ama Türkeş kabul etmedi" dediği aklımda kalmıştı.

Ülkücü camiada Türkeş'in doktoru olarak bilinen Selim Kaptanoğlu, Kılıçdaroğlu'na "Genel başkanım" diye hitap ederken şaşırdım mı? Hayır. Çünkü Selim Kaptanoğlu CHP'nin Yenimahalle Belediye Meclis üyesi. Kılıçdaroğlu'na genel başkanım diye hitap etmesi kadar doğal bir şey olabilir mi? Aksini söylese şaşırtıcı olurdu.

CHP'DEKİ ÜLKÜCÜLER

Ama Kılıçdaroğlu bir grup Ülkücü ile buluştu diye haberlerin yapılmasına şaşırmak lazım. Bunlar sanki MHP'li ülkücüler gibi sunuldu. Ama doğru değil. Selim Kaptanoğlu başta olmak üzere CHP'de siyaset yapan isimler. Mansur Yavaş da bir dönem MHP'nin Beypazarı Belediye Başkanı'ydı. Ankara'dan MHP'nin belediye başkan adayı oldu. Ülkücü olduğunu hiçbir zaman inkâr etmedi.

MANSUR YAVAŞ'A OPERASYON

Kılıçdaroğlu'nun, "Bozkurt Kemal" sloganları ile karşılandığı "Ülkücü buluşması" siyasi kulislerde farklı değerlendirmelere neden oldu.

1- Kılıçdaroğlu, cumhurbaşkanı adaylığı mücadelesinde Ekrem İmamoğlu'nu geriletti ancak Mansur Yavaş, polemiklere girmediği için hâlâ muhalefetin cumhurbaşkanı adayı olarak ilk sırada çıkıyor.

2- Kılıçdaroğlu, yaptığı hamlelere rağmen Mansur Yavaş ile arasındaki oy farkını kapatamıyor.

İYİ PARTİ DESTEĞİ

3- HDP'nin "Mansur Yavaş ve Meral Akşener aday olursa desteklemeyiz" açıklamasından sonra Ülkücü kökenli iki siyasetçi olan Meral Akşener ile Mansur Yavaş güçbirliği yaptı.

4- Akşener'e yakınlığı ile bilinen Buğra Kavuncu, "Sahada en çok duyduğumuz isim Mansur Yavaş" demişti. Yavuz Ağırlioğlu da sahada Mansur Yavaş isminin konuşulduğunu söyledi.

AKŞENER-YAVAŞ İTTİFAKI

5- Kılıçdaroğlu, 6'lı masada uzlaşma sağlandığı takdirde ortak cumhurbaşkanı adayı olacağını açıklamıştı. Akşener, 6'lı masadaki ikinci büyük partinin lideri. Kılıçdaroğlu, Akşener ile Yavaş arasındaki yakınlaşmayı kendisi için bir tehdit olarak görüyor. Gazeteci Hulki Cevizoğlu, Akşener'in, "Altılı masa Yavaş'ı aday göstermezse ben gösteririm" dediğini açıkladı.

YARKADAŞ'IN ÇIKIŞI

6- CHP'li Gürsel Tekin'in başlattığı HDP'ye bakanlık verilmesi tartışması üzerine İYİ Parti'den sert tepkiler gelince Barış Yarkadaş, Koray Aydın ve Yavuz Ağırlioğlu'nun desteklediği İYİ Parti Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın firmasının Ankara Büyükşehir Belediyesi'nden 107 milyon liralık ihale aldığını açıkladı.

FETHİ YAŞAR ORGANİZASYONU

7- Kılıçdaroğlu'nun kurmaylarından Yenimahalle Belediye Başkanı Fethi Yaşar'ın, "Ülkücüler Kılıçdaroğlu'na oy vermez. Ülkücüler Mansur Yavaş'ı destekler" algısını kırmak için bu buluşmayı organize ettiği söyleniyor. Fethi Yaşar CHP'de saygınlığı olan bir isim.

8- Kılıçdaroğlu'nun Ülkücülerle buluşması, Mansur Yavaş'ın elinden Ülkücü kartını almak için hamle yaptığı şeklinde değerlendiriliyor.

MHP BAKANLIK MI İSTEYECEKMİŞ

Aklına gelen siyasi senaryo yazıyor. Yok efendim MHP, seçimlerden sonra bakanlık isteyecekmiş. Sanki şimdiye kadar MHP bakanlık istemiş de verilmemiş gibi. Artık canına tak etmiş, seçimlerden sonra bakanlık isteyecekmiş.

MHP, Cumhur İttifakı'nda yer aldı. 15 Temmuz darbe girişiminden sonra Başkanlık Sistemi'ni Bahçeli önerdi. 6'lı masada cumhurbaşkanı adaylığı için kıran kırana bir mücadele yaşanırken, Bahçeli, Erdoğan'ın cumhurbaşkanı adaylığını çok önceden ilan etti. MHP, Sivas'tan başlatıp Bursa'dan devam ettirdiği mitinglerine dahi, "2023'e Doğru: Aday Belli, Karar Net" ismini verdi.

Doğruya doğru yanlışa yanlış demek gerek.

Bahçeli, Cumhur İttifakı'na desteğini, "Al-Ver pazarlığı" na çevirmedi. Ama Cumhurbaşkanı Erdoğan her zaman MHP'nin hukukunu korudu.

ERDOĞAN İSTEMİŞTİ

2023 seçimlerinden sonra MHP bakanlık talep edecek deniliyor ya, şimdi size bir kabine kulisi aktarmak istiyorum. 24 Haziran 2018 seçimlerinden sonraydı. Cumhurbaşkanı Erdoğan kabineyi ilan etmeden önce Bahçeli ile görüşmüştü. Erdoğan'ın o görüşmede MHP'ye bakanlık teklif ettiği söylenmişti. Ancak Bahçeli'nin koalisyon görüntüsü vermemek, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kendi partisinden oluşturacağı bakanlar kurulu ile çalışması için MHP'den bakanlık verilmesine gerek duymadığı söylenmişti. Hatta Erdoğan'ın kabine listesi açıklanmadan önce de yeniden temas kurdurup Bahçeli'nin kararında bir değişiklik olup olmadığını ölçmeye çalıştığı ifade edilmişti. Ancak Bahçeli'nin duruşunu koruduğu için kabineye MHP'li bakan alma düşüncesinden vazgeçtiği konuşulmuştu. Cumhur İttifakı'nda ortak olduğu için bunlar zamanın ruhuna uygun olan davranışlardı. İki liderin karşılıklı jestleriydi. İttifaklar güvene dayalı olarak yürür. Bakın CHP ile İYİ Parti arasında yaşanan tartışmalar Millet İttifakı açısından hiç hayra alamet görüntüler değil.

MHP İSTERSE

Bu kulisler 2018 seçimlerinden sonra kabinenin kurulması sürecinde yaşanmıştı. Artık geride kaldı. Ama Erdoğan'ın her defasında MHP'li bakanların kabine olmasını istediği, Bahçeli'nin ise prensipleri gereği buna gerek duymadığı söylendi.

Ama sanki şimdiye kadar MHP bakanlık istemiş, Erdoğan vermemiş ama 2023 seçimlerinden sonra MHP bakanlık almakta kararlıymış gibi sunmak siyasi gerçeklere uymuyor.

Bahçeli, kabinede MHP'li bakanın yer almasını isterse Erdoğan bundan kaçınmaz. Ama Bahçeli'nin talep edeceğini zannetmiyorum. Bunu bir ittifak içi mücadele gibi sunmanın anlamı yok.

Esfender KORKMAZ

Putin dünya demokrasisi için bir tehdittir

13 Eylül 2022 Salı

Ukrayna savaşının ilk günlerinde Rus Devlet televizyonu "Putin İsterse tüm NATO ülkelerini ve ABD'yi yok edebilir" demişti. Bizim atasözümüz var. Isıracak köpek havlamaz.

Bu sene Haziran ayında Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev'in Donbasta iki Rus yanlısı isyancı bölgesini tanımadığını söyleyince, Putin, "Eski Sovyet ülkeleri tarihi Rusya topraklarının parçasıdır. Kremline karşı çıkarlarsa Ukrayna'nın kaderini paylaşırlar." diye tehdit etmişti.

Ruslar komünist sistem ile yalnız Rus halkının değil, Sovyetler Birliği'nde olan 15 ülke halkının da 70 yılını heba etti. Şimdi de ayrı milletlerden olan bu 15 ülkeyi kendi toprakları olarak görüyor. Bu ülkeler Rusya, Ukrayna, Beyaz Rusya, Özbekistan, Kazakistan, Gürcistan, Azerbaycan, Litvanya, Moldova, Letonya, Kırgızistan, Tacikistan, Ermenistan, Türkmenistan, Estonya'dır.

Mamafih Rusya Ağustos 2008 yılında da Gürcistan'a saldırdı. "Gürcistan'ın bölünmez bölgeleri olan Abhazya ile Tskhinvali (Güney Osetya) yasadışı işgal edildi ve sözde özgür devletler olarak tanındı."

Gürcistanın açıklamasına göre; "Rusya, işgalin 14. yıl dönümünde, 12 Ağustos 2008'de AB aracılığı ile imzalanan ateşkes anlaşmasına uymuyor ve işgal altında olan bölgeler üzerindeki yasadışı kontrolünü genişletiyor."

Tarihi geçmiş gösteriyor ki; Rusya'nın hiçbir ülke ile eşit dost ilişkisi olamaz, zira Rusya dostluk değil, hegemonya kurmak ister.

Bugünde Rusya'ya tabi; Bağımsız Devletler Topluluğu'nun 9 üyesinin hiçbirisi insan hakları ve siyasi özgürlükler açısından özgür statüde değildir. 7'si özgür olmayan, ikisi de kısmen özgür statüdedir.

**BAĞIMSIZ DEVLETLER TOPLULUĞU ÜLKELERDE NOMİNAL FERT BAŞINA
NOMİNAL GSYH (2018)VE DEMOKRATİK ÖZGÜRLÜK (2019)**

ÜLKE	KBGSYH (\$)	DEMOKRATİK ÖZGÜRLÜK
RUSYA	11289	ÖZGÜR DEĞİL
KAZAKİSTAN	9331	ÖZGÜR DEĞİL
AZERBAYCAN	4569	ÖZGÜR DEĞİL
BEYAZ RUSYA	6316	ÖZGÜR DEĞİL
ERMENİSTAN	4169	KISMEN ÖZGÜR
MOLDOVA	2.021	KISMEN ÖZGÜR
TACİKİSTAN	826	ÖZGÜR DEĞİL
ÖZBEKİSTAN	1263	ÖZGÜR DEĞİL
KIRGIZİSTAN	970	<u>ÖZGÜR DEĞİL</u>

(Kaynak: GSYH Wikiwand, Özgürlük; Fredoom House 2020 raporundan)

Putin, demokrasiyi kendisi için tehdit olarak kabul ediyor. Putin'in Rus Oligarkları çeşitli suçlamalarla mahkûm ettirmesi ve bir kısmını yurt dışına kaçırmaya zorlaması dünya kamuoyunda çok tartışılmıştır.

Uygulamadan anlaşılıyor ki; Rusya'da Putin kendi statüsüne uygun olarak bütün dikta rejimlerini destekliyor. Bunun içindir ki, Putin Rusya'sı dünya demokrasisi için ağır bir tehdittir.

Kazakistan, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Tacikistan, Özbekistan'da dikta rejimleri vardır. Rusya demokrasi açısından kendisine benzeyen bu ülkelerdeki diktatörleri koruyor. Bunun karşılığında bu ülkeler fiilen Rus hegemonyası altındadır.

Şanghay İşbirliği Örgütü'nde Rus hegemonyasındadır. Şanghay İşbirliği Örgütü; Çin, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan'ın 1996 yılında oluşturdukları uluslar arası bir örgüttür. 2001 yılında Özbekistan'ın katılımıyla, 2017'de Hindistan ve Pakistan'ın da örgüte dahil olmasıyla üye sayısı sekize çıktı. Türkiye, kendi isteği üzerine Şangay İşbirliği Örgütü'yle diyalog ortağı oldu.

Şanghay ülkeleri içinde demokratik standartlar açısından Hindistan dışında özgür ülke yoktur. Dokunulmaz insanların yaşadığı, sosyal kastaşmanın olduğu bir toplumda demokratik özgürlüklerin fazla bir anlamı yoktur.

Öte yandan Türkiye herkesten önce Batılıdır. Çünkü; 1949 yılında kurulan Avrupa Konseyi'nin 11 kurucu üyesinden birisidir. NATO üyesidir.

Ankara'nın Rus yapımı S-400 hava savunma sistemlerini satın almasının ardından Pentagon'un Türkiye'yi F-35 savaş uçağı projesinden çıkardı. ABD yaptırımını ağır oldu ve fakat bu yolu da Hükümet açtı.

İbrahim Kahveci

İşsizlik önemsizleşti

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati Merkez Bankası'nın politika faizini önemsizleştirdiklerini açıklamıştı...

Yine Nureddin Nebati, dar gelirlielerin haricinde nerede ise herkesin kazandığı bir model oluşturduklarını söylemişti. (Sadece dar gelirli kaybettir)

Çok haklı...

Nebati 2002'de 1 milyon aileye yapılan sosyal yardımının 4,4 milyon aileye çıkardıklarını da sevinçle bildirmişti.

Gerçekten çok haklı...

Bugün Türkiye'de işsizlik önemsiz bir konu haline geldi. Dün TÜİK Temmuz ayı işgücü verilerini açıkladı. Sadece bir ayda çalışan sayısı 694 bin kişi azalmış oldu. Hem de yaz ayında...

Burada bir nokta daha var: Çalışan 694 bin kişi işini kaybetti ama işsiz sayısı sadece 280 bin kişi arttı. Çünkü işgücüne katılım 414 bin kişi azaldı. Şimdi durumu toparlayalım: Demek ki **epey bir aradan sonra toplumda yeniden bir iş bulma ümitsizliği başlamış...**

Ama asıl meselemiz bu değil.

Dün bir kaç rakam vermiştim. 2018 yılından, yani Başkanlık Sistemi geleli ne olduğuna bakmıştim. Bundan 4 yıl önce bir çalışan açlık sınırı üzerinde çalışıyormuş. Hatta maaşının yüzde 42'sini açlık dışına artırabiliyormuş. Oysa 2022 Haziran ayında tam da açlığa çalışır duruma gelmiş. Açlık dışında maaş vs yok olmuş.

Kısaca boğaz tokluğuna çalışır olduk.

İyi ama insanların çalışma hayatı hiç mi bir gelecek hayali oluşturmayacak?
Evlatlarını okula verip, onlara harcama yapmayacak... Hiç mi harçlık vermeyecek?
Hiç mi yol parası olmayacak? Hiç mi elbise almayacak? Hiç mi kitap okumayacak?

Açlıkla sınırlı bir hayat süren toplum hiç mi hayal kurmayacak?

İşte bu nedenle işsizliğin önemi kalmadı.

İşte bu nedenle çalışmanın da bir hükmü kalmadı.

Sadece boğaz tokluğuna iş beğenmeyen şükürsüzler ülkesi oluverdik. Oysa iktidar sabır ve şükür tavsiye ederken yeni modelle uçacağımızı söylemişti.

DIŞ AÇIK BOZULMAYA DEVAM EDİYOR

Yılın ilk 8 ayında 239 milyar dolar ithalat ve 165,8 milyar dolar da ihracat gerçekleştirdik. Dış ticaret açığımız -73,2 milyar dolara yükseldi (önceki -29,8 milyar \$)

Fakat bu yıl ilk sekiz ayda altın ve enerji ithalatımız 32,5 milyar dolardan 70,1 milyar dolara çıktı. Net enerji ve altın açığımız 55,6 milyar dolar oldu. Kısaca altın ve enerji hariç tutulduğunda ilk 8 ayda dış açığımız -8,8 milyar dolardan -17,6 milyar dolara yükseldi.

Dikkat ederseniz burada altın ve enerji hariç tutulduğunda bir iyileşme değil bir kötüleşme yaşıyor. Ama cari işlemlerde ise tersine bir iyileşme var.

Ticari işlemlerde açık artarken hizmet ve müteahhit gelirlerindeki artış bunu karşılıyor. Oysa bir yeni modeli cari fazla üzerine kurmuştuk. Ama bu beklentimiz de gerçekleşmiyor.

Neden?

Çünkü sattığımız ürünlerin fiyatı artmıyor ama aldığımız ürünlerin fiyatı artıyor. Biz ihracat artışını miktar bazında, ithalat artışını ise fiyat bazında yaşıyoruz.

Bunun anlamı şu: Sattığımız ürünler ucuz ama aldığımız ürünler pahalı...

Bu sürece dayalı olarak söylüyorum: Kimse refah ve zenginlik beklemesin. Bu model fakirlik üzerine kurulu bir yapısal çöküşten başka bir şey değildir.

Gittikçe fakirleşeceğiz, gittikçe varlıklarımızı kaybedeceğiz ve sonunda yönetilemez bir ülke oluireceğiz.

Bence buna da hazırlık yapın... İşimiz gerçekten çok zor.

13 Eylül 2022, Salı

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Tunç Soyer konusunda 6'lı masa neden sessiz?

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, Arif Nihat Asya Anadolu Lisesi'nde 2022-2023 eğitim-öğretim yılını açtı ve bir konuşma yaptı. **Erdoğan** konuşmasında, "**Zihni ve kalbi boş, avare bir gençlik değil, ilim, fikir ve erdem sahibi bir gençlik istiyoruz. Bunun adı Teknofest kuşağıdır. Öğretmenlerimizin, sizlerin ve velilerin desteğiyle Teknofest kuşağını en iyi şekilde yetiştireceğimize inanıyorum**" dedi.

Bana göre konuşmanın önemli kısmı "**Teknofest kuşağı**" kavramıydı. Bu tanımı, alfabenin son harfleriyle gençleri aşağılayan kuşak isimlerine göre çok daha gerçekçi ve yapıcı buldum. Tabii konuşmanın ikinci öznesi de İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı **Tunç Soyer**'di. **Tayyip Erdoğan** isim vermese de gençlere ibret olarak **Soyer**'i gösterdi.

Siyasi kulislerde, HDP'ye bakanlık çatlağından sonra, **Tunç Soyer**'in Osmanlı'yı aşağılama konusunun yeni çatlaklar yarattığı söyleniyor. Hatta Saadet Partisi İzmir İl Başkanı bu konuda tavrını sert şekilde ortaya koydu. Zira 6'lı masanın 5 ayağı, İslamcı, milliyetçi, muhafazakâr ve sağ kökenli partilerden oluşuyor.

Tabanlar rahatsız, peki genel başkanlar bu konuda ne düşünüyor? Muhafazakârlarla helalleşme ve toplumun değerleriyle barışma konusunda açıklamalar yapan **Kemal Kılıçdaroğlu**'nun samimi olmadığını sık sık tekrarlıyorduk.

Peki muhafazakâr kökenli 5 genel başkan, Osmanlı'ya açıkça hakaret eden ve Yunan saldırganlığına zeytin dalı uzatan **Tunç Soyer** konusunda neden dut yemiş bülbüle döndü? Tek motivasyonları **Erdoğan**'ın önüne set çekmek olan 6'lı masanın muhafazakâr üyelerinin, CHP'li bir belediye başkanının Osmanlı'ya galiz hakareti konusunda sessizliğe bürünmesi, ibretlik bir olay olarak Türk siyaset tarihine çoktan geçti bile.

İNGİLTERE'DE KRALİYET BİTİYOR MU?

Kral **Charles** tahta otururken Avustralya ve Yeni Zelanda'da cumhuriyet tartışmaları başladı. Bilindiği gibi Kral, aynı zamanda "**Commonwealth**" üyesi 14 ülkenin de kralı. Bu ülkelerin en büyüğü de Kanada. Ancak Avustralya ve yeni Zelanda yanında İngiltere'nin bazı eyaletleri de merkezi yönetimden ayrılmak istiyor. Bunların arasında İskoçya ve Galler de var. Yani Kral **Charles**'ın işi zor. Çünkü çöken veya küçülen bir imparatorluğun kralı olarak tarihe geçme ihtimali ortada duruyor.

Fiili imparatorluğu Amerika'ya kaptıran İngiltere, işin sembolik kısmını da elinden kaçırma tehlikesiyle karşı karşıya. Bu arada Kral'a hakaret eden bir kişi tutuklandı. Şimdi merak edilen konu şu: Bu ülkeler cumhuriyete geçecek mi ve eğer geçerlerse cumhuriyet devrimlerine ne olacak?

Cari açık doğalgazla gazlar mı!

Abdurrahman Yıldırım

ayildirim@htgazete.com.tr

Temmuz ayı cari açığı beklentilerin üzerinde 4 milyar dolar açıklandı. 7 aylık toplam açık da geçen seneki 13.7 milyar dolar düzeyinden bu yıl 36.7 milyar dolara çıktı.

Yılın 7 aylık dönemindeki cari açıda etkili en büyük kalem 62.2 milyar dolar dış ticaret açığı. Diğer hizmet gelirlerinin fazlası, bu açığı kısmen aşağı düşürüyor.

Eylül ayının ilk haftasında açıklanan Orta Vadeli Program'da cari açığın bu yıl 47.3 milyar dolar olarak gerçekleşmesi bekleniyor. Bunun yıllık 808 milyar dolarlık 2022 GSYH tahminine oranı yüzde 5.9 alınmıştı.

→Şimdiden görünen o ki cari açık tahmini önemli ölçüde sapacak.

→**Yılın son çeyreğine ekonomi yavaşlayarak giriyor olmasına karşı cari açık nasıl olup da artışını sürdürecektir denilebilir.**

→Üstelik turizm mevsiminin bu yıl ekstra olarak uzaması söz konusu.

→Ayrıca kış aylarında Avrupa'nın pahalı doğalgazından kaçan turistleri bekliyoruz. Kısaca turizm gelirleri tahminlerden daha iyi çıkabilir.

İTHALAT GERÇEKTE ARTMIYOR

→Dün açıklanan ve bitişikte de grafikleri yer alan dış ticaret miktar endekslerine göre ithalatla reel veya miktar bazında bir artış yok. Yatay bir seyir söz konusu. İhracat ise miktar olarak artıyor ama son ay yönünü aşağıya çevirmiş.

→Kamuoyunun bildiği ve ilgilendiği ise tutar bazındaki dış ticaret rakamları. **Tutar bazında 7 aylık ithalat artışı yüzde 40, ihracat artışı yüzde 19 ve dış ticaret açığı 62.2 milyar dolar.**

→Dış ticaret hadleri Türkiye'nin aleyhine dönmüş. İthal ettiklerimizin fiyatı yükselmiş, ihraç ettiklerimizin düşmüş.

→Krediler kısıtlandığına ve ekonomi yavaşlamakta olduğuna göre ithalatta azalma çok sınırlı kalabilir. Zaten şimdiye kadar reel bazda artış yok.

→Kaldı ki finansmanı bulan sanayici tükenen stoklarını yerine koymak ister.

→Çünkü döviz kuru, kur korumalı mevduatın etkisiyle bu yıl oldukça istikrarlı bir seyir içinde. Merkez Bankası'nın üretici fiyatlarıyla hesapladığı reel efektif döviz kuruna göre ki, ithalat yapacakları da üretici fiyatlarıyla hesaplama ilgilendirir, TL son 5 ayda değerlendirilebilir.

PETROL FİYATLARI DÜŞÜYOR

→Bunun yanında ithalatı tutar bazında artıran enerji fiyatlarının yükselmesi. Zaten yılın 7 aylık döneminde enerji ithalatı geçen yılın toplam enerji ithalatını geride bıraktı.

→2021'de 50.6 milyar dolarlık enerji ithalatına karşı bu yılın 7 ayında 55.6 milyar dolarlık ithalat yapıldı. Ağustos ayı öncü verilerine göre bu tutar 64.3 milyar dolara çıktı. **Her aya 8 milyar dolarlık enerji ithali demek.**

→Yılın geride kalan 5 ayında enerji ithalatı düşer mi acaba?

→Bu açıdan petrol fiyatlarının 100 doların altına inmesi iyi bir gelişme.

DOĞALGAZ FİYATLARI YÜKSELİYOR

→Ancak yükselen doğalgaz fiyatlarının kış aylarında daha da artması bekleniyor.

Petrolde sağlanacak avantajı doğalgaz fiyatlarının yükselişi fazlasıyla alıp götürebilir.

→Çünkü havaların soğuması ile konutlarda doğalgaz kullanımının artması, enerji ithal faturasını kabartacak ve petrolden gelebilecek azalmaya izin vermeyecek.

→**Reel olarak veya miktar bazında artmasa hatta düşse bile, fiyat yükselişlerinden dolayı ithalat tutar bazında artışını sürdürebilir.**

→İhracatta ise Avrupa tarafında ekonomilerin durgunluğa doğru gitmesinden dolayı iş zora giriyor. Temmuz ve ağustos ayındaki yavaşlama bunun ilk işaretleri. Siparişlerde belirgin bir azalma olduğu ifade ediliyor.

REKOR DIŞ TİCARET AÇIĞINA DOĞRU MU?

→Sonuçta ithalat düşmeyecek ve ihracat hız kesecek, tahmin edilen 105 milyar dolarlık dış ticaret açığı da 120 milyar doları bulabilir. Bu da yıllık bazda rekor dış ticaret açığı olacak.

→Dış ticaret açığında gerçekleşme böyle olacaksa cari açık 47.3 milyar dolar yerine 15 milyar dolar daha yukarıya, 60 milyar doları geçerek 62 milyar dolara çıkabilir.

→Orta Vadeli Programda tahmin edilen 808 milyar dolarlık GSYH üzerinden yüzde 7.6'lık bir cari açık oranı demek.

→Ancak bizim milli gelir tahminimiz OVP'den bir puan kadar daha yüksek. Programın tahmini olan yıllık 16.62 TL ortalama dolar kuru ile GSYH'yı 840 milyar dolar civarında bekliyoruz. Buna göre **cari açığın milli gelire oranı yüzde 7 civarına çıkabilir.**

→Bu düzeyde cari açık elbette yüksek ve ekonomi için bir risk kaynağı. Ancak finanse edildiği sürece de sürdürülebilir. Zaten açık verilip sonra finanse edilmiyor, önce finansmanı sağlanıyor, sonra ithalat yapılıyor.

→Yılın 7 aylık döneminde 24 milyar dolar net hata ve noksan adı altında kaynağı belirsiz para girişi de cari açığın finansmanında ana kalem haline geldi. 36.7 milyar dolar açığın 24 milyar doları net hata ve noksan kaleminden finanse edildi. Üçte ikilik finansman da ve tutar da tarihi rekorda.